

UNDER HEAVY MANNERS

B' Μέρος

(Το Καρναβάλι του
Notting Hill: Μαύρη
κοινότητα, δημόσιος χώρος
και ταξική αυτοάμυνα,
1965-1976)¹

Καρναβάλι (carne vale) σημαίνει “αποχαιρετισμός στη σάρκα”. Στη μεσαιωνική Ευρώπη, το Καρναβάλι αποτελούσε μια μαζική άσκηση των “παθών” που το εκκλησιαστικό δόγμα είχε θέσει υπό καταστολή -εκτεταμένη κατανάλωση κρέατος και αλκοόλ, σεξ, δυνατή μουσική και χορός- και λάμβανε χώρα την περίοδο πριν την Σαρακοστή. Με λίγα λόγια, δεν ήταν τίποτε άλλο από μια μαζική ηδονιστική συμπεριφορά που είχε την άδεια να καταλάβει τον δημόσιο χώρο. Το Καρναβάλι ήταν η περίοδος που ο κόσμος γύρναγε -μεταφορικά- ανάποδα: οι πολικότες των φύλων αντιστρέφονταν, οι φτωχοί ντύνονταν όπως οι πλούσιοι και οι πλούσιοι μετατρέπονταν σε γελωτοποιούς. Το ρωμαιοκαθολικό έθιμο του Καρναβαλιού μεταφέρθηκε στο Τρινιδάδ κάπου στις αρχές του 19ου αιώνα, όπου οι Γάλλοι αποικιοκράτες επέτρεπαν στους σκλάβους (για μια μέρα το χρόνο) να γιορτάζουν φορώντας τα ρούχα των αφεντικών τους και βάζοντας λευκά τα πρόσωπά τους -ενώ τα αφεντικά έκαναν το αντίθετο. Από το 1834 που καταργήθηκε η δουλεία, τις πρακτικές του Καρναβαλιού οικειοποιήθηκαν οι πρώην σκλάβοι και από αυτές προέκυψαν νέες πολιτιστικές μορφές -όπως η μουσική calypso (που πολύ αργότερα επηρέασε και την γέννηση της ska). Το Καρναβάλι απέκτησε ξεκάθαρο πολιτικό χαρακτήρα γιατί -πέρα από τη συνηθισμένη σάτιρα- αποτελούσε αφορμή για συνάθροιση των πρώην σκλάβων που γιόρταζαν την κατάργηση της δουλείας, κάτι που -όπως ήταν φυσικό- θορόβησε της αποικιακής αρχής. Το 1881 η αντίθεση των (βρετανικών πλέον) αρχών στο Καρναβάλι άγγιξε το αποκορύφωμά της. Ειδική παραστρατιωτική αστυνομία στάλθηκε από τη Μεγάλη Βρετανία στο Τρινιδάδ για να το καταστείλει, αλλά τα μέλη του κατάφεραν να αποκρούσουν την επίθεση αναγκάζοντας τον Βρετανό κυβερνήτη να εγγυηθεί τη μελλοντική ομαλή διεξαγωγή του θεσμού. Και κάπως έτσι, το Καρναβάλι του Τρινιδάδ θα ζούσε για πάντα...

Οι Τρινιδαντιανοί μετανάστες που -ο διεθνής καταμερισμός της εργασίας- μετέφερε τη δεκαετία του '50 στη Μεγάλη Βρετανία, φέρανε -μαζί με την εργασία τους- τη μουσική και τα έθιμά τους. Αν και υπάρχουν διάφορες απόψεις για τις ρίζες του καρναβαλιού του Notting Hill, οι περισσότερες τείνουν να θεωρούν σαν αφηγηματικό σημείο του, αυτήν ακριβώς την αναδιάρθρωση των καριβιανών πολιτιστικών μορφών επί βρετανικού εδάφους. Βλέπουν, δηλαδή, την εξέλιξη του Καρναβαλιού

στη Βρετανία υπό το πρίσμα του αγώνα των Δυτικοϊνδών να κάνουν μια δημόσια κατάθεση της συλλογικής τους ταυτότητας, μέσα στα μούτρα μιας ρατσιστικής χώρας. Και αντιμετωπίζουν το Καρναβάλι σαν στιγμιότυπο του συνεχιζόμενου αγώνα των Μαύρων για τη διεκδίκηση κοινωνικού και πολιτικού χώρου στη Βρετανία.

Καρναβάλι στο κρύο (και γουρούνια στον άνεμο)

Το πρώτο καριβιανό Καρναβάλι στη Βρετανία ξεκίνησε να οργανώνεται το 1958 ως απάντηση στις φυλετικές ταραχές του Notting Hill και την δολοφονία του Αντικουανού ξυλουργού Kelso Cochrane στο North Kensington (συνοικία της περιοχής). Η τοπική δυτικοϊνδική κοινότητα δέχτηκε εκείνη την εποχή, την οργανωμένη επίθεση συμμοριών teddy boys που στήριζαν τη φασιστική White Defense League. Οι επιθέσεις εξαπολύονταν ενάντια σε μαύρους άντρες και γυναίκες αλλά και λευκές γυναίκες που έβγαζαν με μαύρους άντρες. Αυτά με τις επιθέσεις, μετανάστες από τη Γρενάδα, την Τζαμάικα, τη Δομινικανή Δημοκρατία, το Τρινιδάδ και τα Μπαρμπάντος προχώρησαν στη δημιουργία ενός αυτό-οργανωμένου σχήματος που αντεπιτέθηκε με σφοδρότητα στους ρατσιστές. Καθώς οι Δυτικοϊνδοί έπαιρναν το πάνω χέρι με τα κοκτέιλ Μολότοφ και τις ικανότητές τους στη δρομίσια βία, η αστυνομία αναγκάστηκε να παρέμβει για να γλιτώσει τις λευκές συμμορίες απ' το τρέξιμο. Οι συλλήψεις στις οποίες προχώρησε θεωρούνται ως τα επίσημα εγκαίνια της μακράς (όπως θα αποδεικνυόταν) σχέσης μίσους που καθιερώθηκε μεταξύ αστυνομίας και Μαύρης κοινότητας στη Βρετανία. Όσον αφορά στην ιδέα του Καρναβαλιού -που αρχικά πήρε τον τίτλο West Indian Gazette Caribbean Carnival- αυτή είχε σαν βασική εισηγήτριά της, την Claudia Jones μια μαύρη ακτιβίστρια με καταγωγή από το Τρινιδάδ. Η Jones ήταν μέλος του αμερικάνικου ΚΚ που είχε απελαθεί στη Βρετανία και ήθελε να επενδύσει στην ενότητα των μαύρων μεταναστευτικών κοινοτήτων όπως αυτή είχε αναδυθεί μέσα από την αντιρατσιστική μάχη του Notting Hill. Το Καρναβάλι διεξαγόταν κάθε χρόνο μέχρι το θάνατό της το 1964 σε κλειστούς, ωστόσο, χώρους γιατί στη Βρετανία την προ-Σαρακοστιανή περίοδο έχει πολύ κρύο. Το 1965, στο Notting Hill θα εμφανιστεί το πρώτο υπαίθριο Καρναβάλι που διεξάχθηκε τον Αύγουστο της ίδιας χρονιάς με την πρωτοβουλία της Rhaunie Lasletts, μιας λευκής κοινωνικής λειτουργού που εργαζόταν

στο North Kensington. Ωστόσο, πολύ περισσότερο από την αλλαγή ημερομηνίας ή την πρωτοβουλία της κυρίας Lasletts, οι παράγοντες που οδήγησαν το Καρναβάλι στο να αποτελέσει μια δημόσια έκφραση της Μαύρης ύπαρξης στη Βρετανία προτάσσοντας παράλληλα την ανάμιξη των πολιτισμών, είχαν να κάνουν με την ταξική σύνθεση της περιοχής στην οποία αυτό διοργανώθηκε.

Το North Kensington στη δεκαετία του 60 ήταν αυτό που λέμε, slum. Μια εγκαταλειμμένη περιοχή με σπιτονοικοκυρήδες-αρπακτικά που νοίκιαζαν σπίτια χωρίς μπάνιο, ζεστό νερό και -μέχρι τα τέλη των 60s- ηλεκτρικό. Όπως ήταν, φυσικό, η περιοχή κατοικήθηκε από τη δυτικοϊνδική μεταναστευτική κοινότητα αλλά και φτωχούς Ισπανούς, Πορτογάλους και Ιρλανδούς εργάτες. Επίσης, το North Kensington κάπου στα μέσα των 60s προσέλκυσε κάποιους λευκούς που εκείνη την περίοδο συγκροτούσαν το χίπικο κίνημα. Το πρώτο υπαίθριο Καρναβάλι του Notting Hill το 1965 αποτύπωσε αυτήν ακριβώς τη ταξική σύνθεση, σαν μια πολύ-πολιτισμική σχέση που περιλάμβανε από steelband μπάντες απ' το Τρινιδάδ (που αποτελούσαν και το βασικό συστατικό του Καρναβαλιού) μέχρι Ιρλανδούς χορευτές. Επιπλέον, μέχρι το 1970 η Καριβιανή κοινότητα του North Kensington -που άρχισε να γίνεται γνωστή σαν “De Grove” (απ' το Ladbroke Grove, το μεγαλύτερο δρόμο που οδηγεί στην περιοχή) είχε εγκαθιδρύσει τους δικούς της θεσμούς. Η πολιτική δράση του κινήματος Μαύρης Δύναμης εκφραζόταν με οργανώσεις όπως το Black Panther Movement, το Black Liberation Front και το Black People's Information Centre, όλες εκ των οποίων είχαν τη βάση του στην περιοχή. Τίποτα, φυσικά, δεν ήταν τυχαίο. Οι πρακτικές του “nigger-hunting” και “fitting up” (“κυνηγιού αράπηδων” και “στημένων κατηγορητήριων”) που είχαν γίνει ψωμοτύρι για τους μπάτσους του Α.Τ. του Notting Hill, δεν είχαν αφήσει πολλά περιθώρια στη Μαύρη κοινότητα, πέρα απ' το να αντεπιτεθεί. Η μνημιώδης δικαστική νίκη στην υπόθεση των “Εννέα του Mangrove” το 1971², έδωσε νέα αυτοπεποίθηση στους Μαύρους της περιοχής αλλά και όλης της χώρας. Δεν μπορούμε να διαχωρίσουμε την εξέλιξη του Καρναβαλιού από αυτή τη σχέση μεταξύ μαύρης κοινότητας και βρετανικής Αστυνομίας. Αυτό που συνέβαινε εκείνη την περίοδο ήταν η διεκδίκηση του δρόμου, η διεκδίκηση πολιτικού χώρου με κάθε μέσο -ανάμεσα στα οποία βρίσκεται και η πολιτιστική επικρά-

Μέρος του πλήθους απ' το Καρναβάλι του 1968.

Η Claudia Jones διαβάζοντας την εφημερίδα που βάφτισε αρχικά το Καρναβάλι (West Indian Gazette).

Notting Hill 1976. Ο άνθρωπος που κατευθύνεται προς τις γραμμές της αστυνομίας είναι ο μουσικός, DJ και σκηνοθέτης Don Letts, Τζαμαϊκανός γεννημένος στη Βρετανία - γνωστός για την συνεισφορά του πάνω στο αντάμωμα της reggae με το punk και για τη συνεργασία του με τους Clash. Η εν λόγω φωτογραφία θα κοσμήσει λίγα χρόνια αργότερα, το εξώφυλλο του δίσκου των τελευταίων με τίτλο "Black Market Clash" (1980).

τησης της Μαύρης κουλτούρας³ όπως αυτή αναδύονταν σε όλο τον δυτικό κόσμο την περίοδο εκείνη.

Ο δρόμος είναι η σκηνή και η σκηνή ο δρόμος: το καρναβάλι γιορτάζει κι εκδικείται

Μέχρι το 1972, το Καρναβάλι του Notting Hill είχε μεν καθιερωθεί αλλά η προσέλευση σε αυτό ανερχόταν σε λίγες, μόλις, χιλιάδες. Την μετατροπή του σε πραγματικά μαζικό γεγονός, θα προκαλέσει η πρωτοβουλία που πήρε ο Lesley "Teacher" Palmer, ένας νεαρός μουσικός και συγγραφέας απ' το Τρινιντάντ. Ο Palmer (αν και ο ίδιος έπαιζε calypso) ήθελε να προσελκύσει τη -γεννημένη στη Βρετανία- Μαύρη νεολαία που ενδιαφερόταν περισσότερο για την reggae και sound system κουλτούρα (που ήταν και το πιο δημοφιλές είδος μαύρης μουσικής ανάμεσα στη μαύρη νεολαία εκείνη την περίοδο στην Αγγλία) ενώ ήθελε να αναβαθμίσει και το κομμάτι της μασκαράτας. Η πρόσκλησή του στα σχήματα της τοπικής reggae σκηνής (Family Affair, Acklamites, Black Slate, Whorp Factory I και τους μετέπειτα υπερδιάσημους Aswad) στα (τόσο reggae όσο και soca-calypso) sound systems αλλά και ροκ συγκροτήματα να στηρίξουν το Καρναβάλι έπιασε πραγματικά τόπο: στη διοργάνωση του 1973, η προσέλευση άγγιξε τις 150.000.

Όπως, βέβαια, ήταν φυσικό η επιτυχία αυτή τράβηξε την προσοχή της αστυνομίας, κυρίως λόγω της μεγάλης συμμετοχής μαύρης νεολαίας, ενώ η "συνωμοσία των προθύμων" μεγάλωσε ακόμα περισσότερο με τη συμμετοχή οργανισμών φτιαγμένων από λευκούς που ήταν αντίθετοι με το ριζωμα του Καρναβαλιού στην περιοχή: πέρα από τη Μητροπολιτική Αστυνομία υπήρχαν οι τοπικοί βουλευτές, η Νομαρχία, η επιτροπή κατοίκων του Cambridge Garden και η εφημερίδα "The Golbourne". Η καρναβαλική κοινότητα ήξερε πως η αντιπαράθεση αυτή είχε σαν διακύβευμα την ίδια την ύπαρξη του θεσμού και γι' αυτό προχώρησε στην ίδρυση ενός επίσημου φορέα με το όνομα Carnival Development Committee (CDC) που στην ουσία αποτελούσε το συντονιστικό των Καρναβαλικών συγκροτημάτων και ήταν επιφορτισμένη -ανάμεσα σε όλα τα άλλα- με το να αποκρούει την ιδεολογική προπαγάνδα ενάντια στο θεσμό. Ως ενδεικτικό γεγονός αναφέρουμε το εξής:

Πριν το Καρναβάλι του 1975, ο Αστυνομικός Επιθεωρητής Patterson είχε μαζέψει 500 υπογραφές από κατοίκους της περιοχής που παραπονιόνταν για το θόρυβο και για το γεγονός πως οι συμμετέχοντες "τους κατουράνε τις αυλές" (μια ζωή τις ίδιες μαλακίες λένε οι επιτροπές κατοίκων) και απαιτούσαν

την απαγόρευση ή μεταφορά του Καρναβαλιού, τις οποίες και μόστραρε διαρκώς μέσω των προθύμων. Η αστυνομία βέβαια είχε πιο "σκληρά" επιχειρήματα, που είχαν να κάνουν με την υποτιθέμενη αύξηση της εγκληματικότητας και πιο συγκεκριμένα με το γεγονός πως το "Καρναβάλι αποτελεί παράδεισο για πορτοφολάδες". Σε κάθε περίπτωση η CDC αντέκρουσε την προπαγάνδα καταδεικνύοντας πως "υπάρχει περισσότερη βία και συλλήψεις στα ποδοσφαιρικά ματς αλλά κανείς δεν σκέφτεται να τ' απαγορέψει" και πως "όσον αφορά στους πορτοφολάδες, κάθε Σαββατοκύριακο στην Oxford Street εξαφανίζονται περισσότερα πορτοφόλια απ' ό,τι τις δύο μέρες του Καρναβαλιού". Φυσικά, τα εν λόγω -ένθεν κι ένθεν- επιχειρήματα αν και ενδεικτικά της κατάστασης αποτελούν ένα ελάχιστο κομμάτι της. Μιας κατάστασης που, αν και άφησε ανεπηρέαστη τη διοργάνωση του 1975, επρόκειτο να εκραγεί με απρόβλεπτα -για τους διοργανωτές, τη μαύρη κοινότητα και την αστυνομία- αποτελέσματα τον επόμενο χρόνο.

Το 1976, λοιπόν, και με τη δικαιολογία πως "το Καρναβάλι έχει ξεπεράσει τον εαυτό του και δεν είναι πια κατάλληλο για τους λονδρέζικους δρόμους στην παρούσα μορφή του", 3.000 (από 300 το '75) αστυνομικοί εισβάλλουν σ' αυτό σαν στρατός κατοχής. Υπάρχουν άπειροι αστικοί μύθοι για το πού και πώς ξεκίνησε η εξέγερση. Το μόνο σίγουρο είναι πως τη μέρα εκείνη η μαύρη νεολαία έκανε την αστυνομία να τρέχει. Οι φωτογραφίες με τους μπάτσους που προσπαθούν να προστατευτούν κρατώντας καπάκια από τενεκέδες έκαναν το γύρω του κόσμου. Το ίδιο και η είδηση πως "οι μαύροι" κέρδισαν τη μάχη για τον έλεγχο των δρόμων του Notting Hill. Οι Clash έγραψαν σαν φόρο τιμής το "White Riot" και οι Pioneers το "Riot in a Notting Hill". Το Καρναβάλι εκτοξεύτηκε στην κορυφή της πολιτικής ατζέντας και η βρετανική αστυνομία δεν το συχώρεσε ποτέ γι' αυτό... Ο reggae promoter Wilf Walker θυμάται:

"Εκείνες τις μέρες ήσουν μέσα σε μια θάλασσα από μαύρα πρόσωπα και ήταν απίστευτα. Εγώ σαν μαύρος έχω να λέω πως τέτοια αλληλεγγύη δεν μπορείς να την βιώσεις πια... Το '76 έδειξε τη δύναμη του συναισθήματος, η reggae τα' σπαγε εκείνη την εποχή και η μαύρη νεολαία δεν γούσταρε απλά να βάζει μια φορεσιά και να το παίζει "χαρούμενος ιθαγενής" χορεύοντας στους ίδιους δρόμους που έτρωγε κάθε μέρα εξακριβωση".

Η ιστορία του Καρναβαλιού του Notting Hill από το '76 μέχρι σήμερα είναι πολύ ενδιαφέρουσα (από τα επόμενα δέκα περίπου χρόνια που διατήρησε το

ριζοσπαστικό χαρακτήρα μέχρι τη διαδικασία που οδήγησε στην σημερινή εμπορευματοποιημένη μορφή του) αλλά δεν θα επεκταθούμε εδώ. Μας ενδιαφέρει περισσότερο να επισημόνουμε τη διπλή ριζοσπαστική ιδιότητα που χαρακτήριζε εκείνα τα χρόνια το θεσμό: την ικανότητά του να αποτελεί τόσο ένα όχημα για την μίξη των πολιτισμών (και ως τέτοιο, όχημα για την προώθηση του αντιρατσισμού) όσο και ένα μέσο αντιμετώπισης της μαύρης κοινότητας που φτιάχτηκε από την ίδια -κι ενόσω αυτή αυτοσυγκροτούνταν σε μαχητικό και πρωτόπορο κομμάτι της εργατικής τάξης. Και όλα αυτά μέσα απ' την απλή ιδέα μιας δημόσιας γιορτής που χρησιμοποίησε την προλεταριακή κουλτούρα της μεταναστευτικής κοινότητας της Καραϊβικής για να διεκδικήσει τους βρετανικούς δρόμους και που παράλληλα είχε το θάρρος να το δηλώνει ευθαρώς. Ενάντια στις δηλώσεις της αστυνομίας πως "το καρναβάλι είναι ανοργάνωτο και έτοιμο να εκραγεί" οι διοργανωτές απάντησαν πως "αυτό που θέλουμε είναι οργανωμένο χάος... με χώρο για την ελευθερία της κίνησης. Η έμφαση βρίσκεται στην κινητικότητα". Που καμιά φορά συνοδεύονταν κι από πέτρες.

1. Για το παρόν χρησιμοποιήθηκαν τα : Street life: the politics of carnival, P Jackson (1987), 40 years of the Notting Hill Carnival: an assessment of the history and the future, Michael La Rose (2004), Radicals against race: Black activism and cultural politics, Brian W. Alleyne (2002).

2. Το "The Mangrove" ήταν εστιατόριο που υπήρχε στο Notting Hill μέχρι το 1992. Την εποχή εκείνη συγκέντρωνε μέλη της μαύρης κοινότητας αλλά και λευκούς ριζοσπάστες αποκτώντας την ιδιότητα του πολιτικού στεκιού, ενώ την περίοδο του Καρναβαλιού λειτουργούσε και σαν κέντρο πληροφόρησης. Μεταξύ 1969 και 1970 δέχτηκε 12 φορές την επίθεση της αστυνομίας γεγονός που οδήγησε στη διοργάνωση διαδήλωσης με κεντρικό σύνθημα "Κάτω τα χέρια απ' το Mangrove". Η διαδήλωση κατέληξε σε σύγκρουση με την αστυνομία και ενέαε συλληφθέντες, ανάμεσα στους οποίους και ο μετέπειτα πρόεδρος της καρναβαλικής επιτροπής, Darcus Howe (δες και antifa base #5, Οκτώβρης '11).

3. Δες και antifa (πόλεμος ενάντια στο φόβο), "Keep the Faith" #21, #22.